

praktikus *Földrajzi mutatóját* elhagyni. A szöveg gondos revíziójára vall, hogy még az idegen szövegben is csak elvétve akad sajtóhiba (pl. a 47., 112., 113., 117. l.). Maurois francia munkája (127. l.), tudunkkal, magyar kiadásban korábban jelent meg.

Mindent összefoglalva, ez a Jegyzék hű tükre annak a buzgó, célirányos, sőt lelkes munkának, amely egyik legüdvösebb s valóban európai szintájón mozgó közművelődési intézményünkben folyik annak állandó felvirágoztatása érdekében. Ezért köszönet jár ki az áldozatkész székesfővárosnak és elismerés a hivatott tisztikarnak.

kf.

Az Országos Református Tanáregyesület Évkönyve az 1928—29. tanévről. Szerkesztette *Dr. Papp Ferenc. Debrecen, 1929. (N. 8-r., 56 l.)*

Az Országos Ág. Hitv. Ev. Tanáregyesület XII. Évkönyve az 1927—28., 1928—29., 1929—30. évekről. Szerkesztette *Dr. Szelényi Ödön. Mezőtúr, 1930. (N. 8-r., 24 l.)*

A *Papp Ferenc* által szerkesztett *Református Évkönyvben* első helyen *Bessenyei Lajos* előadása foglal helyet, melyet *Óraterv* címmel tartott az ezévi közgyűlésen. Abból indul ki, hogy a tanítás művészet, melyre születni kell, de azért nevelődni is. A sok tudás mellett a siker érdekében a módszer a legfontosabb tényező, mert a hibás módszer vezet túlterhelésre. Pontos óraterffel, helyes beosztással kell a tanítást végezni. Erre nézve közli, hogy egy nála történt próbatanításon egyik jelen volt egyetemi tanár „az óráján mindig ellenőrizte az egyes órarészletek időbeli beosztását és az teljesen meg-egyezőnek mutatkozott az írásban beadott óraterffel.” Szép a helyesen felépített órarend, de ha a jelöltek mindig arra figyelnek, hogy percre megtartsák a papírra vetett beosztást, akkor minden más háttérbe fog órájukon szorulni. Idővel eljuthat oda a tanár, hogy pompás arányú órákat tart, de még ekkor is mennyi minden akadályozhatja ennek elérésében: így főleg a tanulók készülsége; a saját és a tanulók hangulata stb. Nem tartom szerencsésnek a percre való tagolást, mert minden, ami nem természetes, megbooszulja magát. Bessenyei további elméleti megállapításai igen helyesek: kell az órákban változatosság (ne egy recept szerint folyják le mindig az óra: feleltetés, új anyag közlése); kell az egész osztály foglalkoztatása (erre rövid feleletek és az egész osztály készenlétben tartása vezethetnek, mert nem a kérdés és feleltetés a végcél, hanem a munkára szoktatás, amit csak így érhetnek el). A figyelem lekötésére a kérdést előre teszem fel, s azután hívom fel a tanulót a saját helyén, padból senkit sem hívok ki. Ez ellen sokan küzdenek, pedig meggondolhatnák, milyen nehéz magunknak is, ha meg nem szokott helyen kell mozognunk; mennyivel inkább az a tanuló számára az ilyen kihívás. Hogy a súgásnak így elejét lehet venni? Amelyik tanár ezt nem tudja a padban megakadályozni, annál a padok előtt is tudnak sügni. Végül lehetőleg ne legyen könyv a tanulók előtt, mondja a szerző, hacsak nincs erre az olvasás végett feltétlenül szükség. Igen helyes elveket összegez előadásában, csupán az óraterv merevségétől féltjük az iskolai munka elevenségét.

Kőszegi Frigyes a Kálvineum nevelési rendszeréről értekezik. A Hajdú-böszörményben eredetileg lelkészárva részére létesített intézet Nagy-Magyarország minden részéből fogad be növendékeket. Két célja van: református és nemzeti. Valláserkölcsei célja érdekében családi nevelésre törekszik; a régi református kollégiumokban megvolt önfegyelmézést is alkalmazza. Persze, munkája csak a szülői ház támogatásával lesz eredményes.

Közi az Évkönyv a folyó évi közgyűlés jegyzőkönyvét, melyből pedagógiai szempontból kiemelem a nyelv- és történettudományi szakosztály indítványát a középiskolai nevelés színvonalának emelése ügyében. Az indítvány kívánatosnak tartja a tananyag csökkentését, úgyhogy heti 26—28 órája legyen legfeljebb a tanulóknak; rövid, szabatos tankönyveket óhajt; a tanulóanyag jobb megválasztását és 40-es maximális létszámot; a tanárképzés színvonalának emelését, magániskolák megszüntetését, a tanulók napi óráinak ötben való maximalását; végül a túlterhelés ellen a magyarban az alsó osztályokban való irodalmi előkészítést, a latinban az új anyagnak jobb feldolgozását, általában intenzív iskolai munkát kíván. Sok jó gondolat, mely azonban mindig a nevelő tanárok munkáján áll vagy bukik. Ha az anyagiakra vonatkozó indítványt teljesíthetné a kormány, feltétlenül nagyobb munkaeredmény jellemezne az anyagi gondoktól mentes tanárság tevékenységét. Befejezésül a vezetőség és a tagok névsorát kapjuk, melyből megtudjuk, hogy 501 tagja van az egyesületnek.

A *Szelényi Ödön* szerkesztette *Evangélikus Tanár Egyesületi Évkönyvben* azt olvassuk, hogy ennek az egyesületnek 237 tagja van. Két közgyűlés előadásából kapunk. Az első *Szlávik Mátyásnak Csegey Gusztávról* mondott beszéde, kivel az előadó 35 évig működött együtt Eperjessen. A pedagógiának sok nagy mestere volt ezalatt ottan: Berzeviczy, Hazslinszky, Vandrák és a ma is élő Ludmann Ottó, aki 90 éves korában még afrikai úton volt. Ecseteli e környezetben a költő-tudós tanár munkáját sok adattal, melyek tanári körökön igen érdekelhetnek és Eperjes kultúrképéhez hozzátartoznak. — *Lovik Kálmán az angol nyelv tanításáról* értekezik ezután. A nyelvtanításnak régi és új módszerét állítja egymással szembe, kiemelve a mai végcél: a beszélgetést. Szemléltetés, kérdés-felelet, cselekedtetés a segédeszközei; jó lenne egy modellszertár mindennek a bemutatásához. A munka nehezebb részét sem szabad elhanyagolni, hogy t. i. a tanuló maga is kérdezni tanuljon, ne csak felelgesen. Ha csak a beszéd lenne a középiskolai tanítás célja, ezt véleménye szerint négy év alatt el lehet érni, de irodalmi tudást is kíván a tanterv, s ez a cél a beszélgetés elhanyagolását vonja maga után; szerinte a felső fokon is kellene hetenkint 1—2 gyakorlati óra. A közgyűlésen elhangzott előadásban a grammofónnak mint segédeszköznek szerepeltetését is említette, az itt közölt kivonatból ez elmaradt. Magam toldom tehát hozzá, hogy ennek a helyes kiejtés ellenőrzésében és megrögzítésében igen nagy szerep juthat, ha jól alkalmazza a tanár. Egyes iskolák már be is vezették és szép eredményt értek el e segédeszközzel. — A harmadik előadás, *Horváth Károlyé, a gazdasági szaktanításról* szól. A háború után alakultak ilyen célú inté-

zetek, melyektől a jobb gazdálkodást és nemzeti javaink gyarapodását várja az előadó. A gyakorlati képzésre kell ezekben a legnagyobb gondot fordítani, s nem szabad parádés intézeteknek lenniök, hanem olyanoknak, melyek a gazdafiakat atyáik foglalkozásához tudással gyarapítva viszik vissza.

A két évkönyv a középiskolai tanárság munkáját mutatja, s gondolatokat is vet fel, melyekkel érdemes foglalkozni.

Böhm Dezső.

Hogyan tanítsunk a népiskolában? Pedagógiai előadások és mintatanítások.

A budapesti I. kerületi állami tanítóképző-intézetben a tanítói szemináriumok előadói részére tartott tanfolyam előadásai és mintatanításai. Gyorsírói jegyzetek alapján összeállították: *Frank Antal dr.* és *Drozdy Gyula*, a tanfolyam előadói. Nyomatott a Királyi Magyar Egyetemi Nyomdában, 1930.

Ez a könyv az 1925. évben kiadott új népiskolai tanterv által megindított magyar népoktatási renaissance egyik hű kifejezője. Amikor a tanítói kar Quint József haláláról értesült, kétségbeesve kérdezte, ki lesz ezentúl az új tanterv apostola, ki lesz az, aki oly szent hittel, meggyőződéssel, fáradhatatlan kitartással fogja hirdetni s védeni az új tantervet?. Nem lesz-e irányváltás? Mert Quint személye s az új tanterv annyira egyet jelentettek, annyira egybeforrtak a tanítóság szemében, hogy halálával vezéri helye pótolhatatlannak látszott.

Azonban a felsőbb hatóság rövidesen gondoskodott a megüresedett hely betöltéséről. Az 1929. év júliusában Budapesten a szemináriumi előadók kiképzésére rendezett tanítói tanfolyam vezetése Frank Antalra bízott. Miként a múltban Quint, úgy ő is Drozdy Gyulával és Stelmár Lászlóval, mint előadókkal vezette a tanfolyamot. A tanfolyam során azon kérésünket fejeztük ki, hogy a hallott előadások és mintatanítások közkinccsététel céljából könyvalakban is kiadassanak. Ez óhajlás örvendetes teljesítésekép jelent meg a címül írt könyv.

Nagy Árpád h. államtitkár írt hozzá előszót. Ezt követi Drozdy Gyula kegyeletes érzésekkel átszőtt előadása Quint Józsefről mint pedagógusról. Tömör, lelkes kifejezése ez Quint elveinek, aki az Országos Közoktatási Tanács kebelében alkalmat nyert arra, hogy gondolatait az új népiskolai tantervben érvényre juttassa. Majd Frank Antal előadása következik az új tanterv szelleméről. Mint mondja: "...mi nem törekszünk arra, hogy mindenáron újat mondjunk, hanem arról akarunk beszélni, amire a magyar népiskolának szüksége van, akár új, akár régi az a gondolat." Kifejti, hogy az új tantervben a voluntarizmus győzedelmeskedett az intellektualizmus felett. Célja a helyesen cselekvő ember nevelése. S ennek az egész emberré alakulásnak legegységesebb eszközéül a kereszténység lényegét: a szeretetet jelöli meg. Második és harmadik előadásában az új népiskolai tanterv tanítási anyagának gerincét tevő beszéd- és értelemgyakorlatok tanításával egybefüggő nevelői gondolatokat s a nevelési célok egységét fejtegeti. Azután sorra veszi a többi népiskolai tárgyakat s ezekkel nevelői gondolatokat hoz kapcsolatba. *Egyénies*